

було зафіксовано жодного випадку небезпеки, пов'язаної з ГМО. З одного боку, є дійсно вагомих застережних аргументом те, що наслідки загравань з ГМ-технологіями можуть витіснити первинну природу, знищити наявне нині біорозмаїття. Але такі застереження або науково-публіцистичні, або приховують політичний підтекст. Можливі ризики мають оцінюватися конкретно, охоплювати часові параметри, обсяги впливів і величину наслідків, ймовірність виникнення і враховувати якісні та й морально-естетичні наслідки для людей. В іншому випадку вони не коректні. Ми вважаємо, що оцінки важливого будуть дані значно пізніше. Колись людство саме визначиться, що для нього найбільше благо, а ним, на нашу думку, стануть банальні ресурси виживання.

ГМ-технології дадуть змогу створювати і освоювати штучні екосистеми. Навіть на рівні позаземного простору, хоча це й не входить до сфери нашого нинішнього розгляду. І спроби вже були. Повністю автономна система «Біосфера-2» мала площу 1,5 гектара й два роки містила 3000 видів рослин і тварин. Там мешкали восьмеро людей. Експеримент зі створення штучної біосфери показав неможливість на нинішньому етапі нашого розвитку формування подібних комплексів. Але це не означає, що це неможливо взагалі: просто у нас ще недостатньо знань. А от двохрічні результати експерименту надзвичайно важливі з точки зору застосування їх на практиці. І хто швидше одержить більше результатів, які хоча б на крок наблизять до пізнання того процесу, під яким ми розуміємо «творити», за тим – майбутнє.

Література

1. *Биотехнологи расширяют границы земель, пригодных для выращивания зерновых // Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.biotechknowledge.com/biotech/knowcenter.nsf/viewdoc?open&docId=1:384352687>*
2. *Вельков В. На пути к генетически модифицированному миру / В. В. Вельков // Человек. – 03/2002. – №2. – С.22-38.*
3. *Верхотуров Д., Кирилловский И. Агротехнологии будущего: от пашни к заводу. // Агентство политических новостей. – 31 декабря 2009. Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www2.apn.ru/publications/article18767.htm>*
4. *Генно-модифицированные растения станут лекарствами // Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://supersadovnik.ru/fullnews.aspx?id=101726>*
5. *Павленко О. Україна без ГМО – не модифікований вибір вітчизняного агросектору // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://blogs.lb.ua/opavlenko/322032_ukraina_bez_gmo-modifikovaniyu.html?utm_source=local&utm_medium=cpm&utm_campaign=blog*
6. *Трансгенные деревья – альтернатива углеводородам? // Электронный ресурс. – Режим доступа: http://www.bellona.ru/articles_ru/articles_2008/1224598933.63*

УДК 331.102.344

Бабій Петро

МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Обґрунтовано потребу у розробленні управлінських рішень, що притаманна кожному індивідууму. Це стимулюватиме створення спеціальних груп індивідуумів для ефективного збору та обробки інформації. Вивчено основні проблеми та особливості індивідуального і колективного прийняття управлінських рішень, що зумовлене формуванням необхідного середовища.

Встановлено, що для ефективного опрацювання значної кількості інформації потрібне моделювання стратегічного розвитку соціально-економічних суб'єктів, яке слід здійснювати у чіткій послідовності. Розроблено теоретичні основи і практичні положення з моделювання розвитку інтелектуального бізнесу, що сьогодні є недостатньо вивченими.

Висвітлені першочергові етапи у побудові моделей стратегічного управління, згідно яких необхідно здійснити аналіз бізнес-процесів та вибрати стратегію, що вказуватиме на вірний шлях розвитку соціально-економічного суб'єкта.

Досліджено складові інтелектуального бізнесу та взаємодії між ними, у процесі якої виникає потреба управлінського корегування чи реконструювання.

Запропоновано побудову системно-матричної моделі на основі кривих – управління та цілей, а також побудову тріо-когнітивної моделі, яка відображає певний бізнес-процес у вигляді стратегічної карти ведення інтелектуального бізнесу.

Substantiates the need for the development of administrative decisions is inherent in every individual. This will encourage the creation of special groups of individuals for the efficient collection and processing. Studied the basic problems and peculiarities of individual and collective decision-making that caused the formation of the desired environment.

It was established that the effective processing of large amounts of information needed for strategic development modeling socio-economic subjects, which should be carried out in strict sequence. The theoretical basis and practical position of predictive modeling business, which today is poorly understood.

Highlights primary stages in the construction of models of strategic management, under which it is necessary to analyze business processes and choose a strategy that will point to the right path of socio-economic entity.

Studied business and intellectual components of interaction between them, during which there is a need administrative correction or reconstruction.

A building system-based matrix model curves - management and objectives, and build a trio cognitive model that reflects a certain business process as a strategic map driving intelligent business.

Ключові слова: інтелектуальний бізнес, стратегічний розвиток, системно-матрична модель, тріо-когнітивна модель, соціально-економічні суб'єкти, бізнес-процес.

Key words: intellectual business, strategic development, system-matrix model, trio cognitive model, socio-economic actors, business process.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. У розвитку та реалізації концепції інтелектуалізації соціально-економічних суб'єктів слід враховувати особливості вибору актуальних та оптимальних шляхів досягнення поставлених цілей з урахуванням інтересів окремих індивідуумів. При розробленні будь-якого управлінського рішення проявляються притаманна кожному індивідууму обмежена раціоналізація та особливості індивідуального і колективного мислення й прийняття рішень. Кожен індивідуум прагне створити окреме, властиве тільки йому середовище, що зумовило об'єднання у певні групи, де збільшуються обсяг та потік інформації. Ці групування можуть бути відкритого типу, для яких характерні безперервне отримання та обмін позитивними й негативними ресурсами, і закритого типу – які витрачають ресурси для адаптації свого потенціалу до потенціалу зовнішнього середовища. Відкритому типу властиві багатofункціональні системи, серед яких можна виділити екологічні, адміністративно-територіальні, виробничо-господарські, транспортні, демографічні, інформаційні та інші, котрі, об'єднуючись, утворюють соціально-економічний суб'єкт інтелектуального бізнесу.

У сьогоденних реаліях середовище існування соціально-економічних суб'єктів інтелектуального бізнесу потребує збалансування, стабільності та розвитку. Необхідність у стабільності зумовлена у випадку стрімкого зростання деформації чинників зовнішнього середовища, збалансування тоді, коли виникають нові неформальні ситуації розвитку подій у бізнес-процесах, а розвитку – пов'язана із науково-технічним прогресом та потребою суспільства у нових видах продукції. Ці випадки потребують сучасного управління стратегічним розвитком інтелектуального бізнесу, яке має не повністю ґрунтуватися на попередньому позитивному досвіді. Адже в окремих ситуаціях, що змінюються, він може не спрацювати або призвести до збільшення ймовірності хибних напрямків прийняття управлінських рішень агентами, що дадуть збій на внутрішньому чи зовнішньому блоках, які автор описав у [1, с. 25–27]. Потреба в управлінні стратегічним розвитком соціально-економічного суб'єкта дозволить на основі дослідження історії бізнес-процесу, сформулювати конструктивні напрямки розвитку, використання яких у процесі капіталізації дасть змогу не тільки економити ресурси, але й отримувати додатковий прибуток та приваблювати інвесторів.

Мета статті. Основною метою праці є розроблення теоретичних основ і практичних положень з моделювання розвитку інтелектуального бізнесу. Досягненню поставлених цілей

сприятиме формулювання та виконання дослідницьких завдань, пов'язаних з вивченням випадків у виробничо-господарській діяльності соціально-економічних суб'єктів, які не мають високоякісного і точного інтелектуального забезпечення [5, с. 39–43] бізнес-процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проаналізувавши праці вітчизняних та зарубіжних авторів [2–4], які плідно досліджували і досліджують проблеми стратегічного розвитку підприємств, зауважимо, що питання моделювання стратегічного розвитку інтелектуального бізнесу залишається недостатньо вивченим.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначено [6, с. 15], інтелектуальний бізнес можливий у поєднанні компанії, суспільства і держави. У процесі їх взаємодії трапляється безліч випадків, що потребують управлінського корегування чи реконструювання. Для початку необхідно здійснити аналіз бізнес-процесів, який передбачає визначення та якісну оцінку тенденцій, а далі – вибір стратегії, що вказуватиме вірний шлях розвитку соціально-економічного суб'єкта.

Аналіз та моделювання стратегічного розвитку інтелектуального бізнесу слід здійснювати у чіткій послідовності. Спершу необхідно вивчити зовнішні фактори (політичні, економічні, соціальні, що допоможуть встановити слабкі та сильні сторони соціально-економічного суб'єкта, його можливості й загрози. Тут створюється проблемна площина. Далі відбувається побудова системно-матричної моделі стратегічного розвитку соціально-економічного суб'єкта на основі аналізу двох кривих – управління та цілей, де вивчаються точки їх перетину, вплив управлінських дій на досягнення цілей (рис. 1). У даному дослідженні необхідно розглядати тільки позитивні результати управління (а не хибні) для досягнення поставлених цілей.

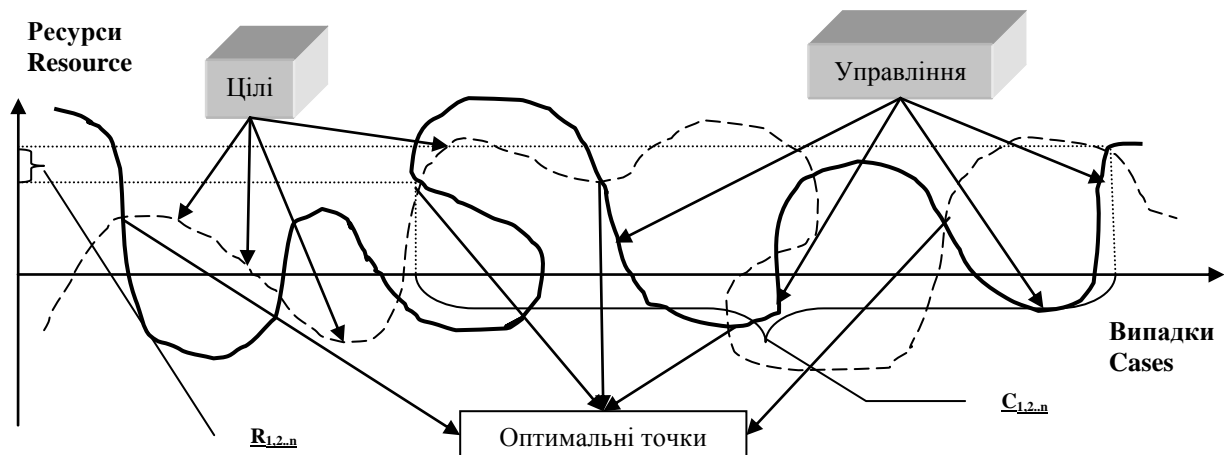

Рис. 1. Системно-матрична модель розвитку інтелектуального бізнесу

*Джерело: особиста розробка автора

Наступним кроком передбачається проведення дослідження цих кривих, за допомогою яких можна визначити відхилення цілей від управлінських дій та ефективність впливу кривої управління на досягнення поставлених цілей. Таким чином встановлюються шляхи стратегічного розвитку соціально-економічного суб'єкта на макрорівні. На завершальному етапі обґрунтовуються можливі шляхи розвитку та розроблення методичних рекомендацій.

Для високоякісного вирішення поставлених завдань та досягнення кінцевої мети необхідно розглянути дифузію умовної ринкової структури на основі системно-матричної моделі, в якій кожен індивідуум має чітко виконувати свої управлінські функції відповідно до окреслених цілей. Тому ринок (D_1), що регулює господарську життєдіяльність, є центром бартеру товарів і послуг між виробниками й споживачами, охоплює такі складові, як компанії-виробники (D_2), суспільство-споживачі (D_3) та державу (D_4). З цього випливає тріо-когнітивна модель, що зображена на рисунку 2.

Ознаки кожної зі згаданих складових можна відобразити такою функцією:

$$F_i = \{f_{i1}, f_{i2}, \dots, f_{in}\} \quad (1)$$

Ринок (D_1) включає у себе (F1): ціни на товари та послуги (f_{11}), структуру ринку (f_{12}), дефіцит товарів та послуг (f_{13}), інтернаціональну належність (f_{14}). Компанії-виробники (D_2) охоплюють (F2): сукупний обсяг виробництва (f_{21}), кількість виробників (f_{22}), прибуток (f_{23}), витрати на сировину (f_{24}), витрати на оплату праці (f_{25}), вартість основних фондів (f_{26}), вартість нематеріальних активів (f_{27}), географічне розташування (f_{28}), частка на ринку (f_{29}). Суспільство-споживачі (D_3) мають у своєму складі (F3): сукупний попит (f_{31}), рівень доходів (f_{32}), товари субститути (f_{33}), потребу в інноваційній продукції (f_{34}). Державі (D_4) належать (F4): рівень доходів держави (f_{41}), рівень податків (f_{42}), обсяги державних інвестицій (f_{43}), обсяг соціальних трансфертів (f_{44}), законодавча база (f_{45}), міжнародне співробітництво (f_{46}).

Описані ознаки у функціональному значенні полягають у побудові тріо-когнітивної моделі (рис. 2.) відображення певної ситуації у вигляді стратегічної карти ведення інтелектуального бізнесу.

*Джерело: особиста розробка автора

У процесі побудови тріо-когнітивної моделі будь-якого бізнес-процесу слід використовувати результати структурної ієрархічної дифузії. Залежно від складності бізнес-процесу дану модель необхідно будувати для кожного окремого елемента. Як початкову оптимальну точку потрібно використовувати ознаки функції F_i конкретного елемента (D_i). За допомогою експертних оцінок визначають ключові причинно-наслідкові показники з множини ознак функції F_i , які відображають у матриці суміжності, що показана у таблиці 1.

Таблиця 1

Матриця суміжності

Показники	f_{11}	f_i	f_{46}	$\sum_j N_i^j$	$\frac{\sum_j N_i^j}{\sum_{ji} N_i^j}$
f_{11}	1	N_i^{11}	N_{46}^{11}		
f_j	N_{11}^j	1	N_{46}^j		
f_{46}	N_{11}^{46}	N_i^{46}	1		
	$\sum_{ji} N_i^j$				

Значення показників матриці можуть бути від'ємними та додатними. Позитивні означають, що збільшення значення причини призводить до підвищення значення наслідку, а негативні – навпаки. Після вірної побудови тріо-когнітивної моделі окремих елементів бізнес-процесу визначають експертним шляхом їх причинно-наслідкові відношення ознак. Таким чином формують модель функціонування бізнес-процесу (як єдиного цілого) через моделі функціонування її окремих елементів.

Висновки. Отож, наведений приклад моделювання стратегічного розвитку соціально-економічного суб'єкта дає змогу зробити висновок, що кожен окремий елемент бізнес-процесу має базуватися на ієрархічній дифузії. Це допоможе побудувати модель бізнес-процесу, яка віддзеркалюватиме її основні фактори. Але у свою чергу, використання моделі не дозволить повною мірою передбачити виникнення ризиків. Дійсно, результати обчислень необхідно пристосувати до конкретної ситуації, враховуючи специфічні особливості виробничо-господарської діяльності соціально-економічних суб'єктів у сучасних конкурентних умовах.

Література

1. Бабій П. С. Особливості створення інтелектуальних продуктів: [текст] / П. С. Бабій, С. В. Бабій // *Кримський економічний вісник: наук. журнал.* -2014.- № 1 (08). Ч.1. – Сімферополь: Гельветика. – С. 25–27.
2. С. Б. Довбня, А. О. Найдовська, М. М. Хитько. *Стратегія підприємства. Ч. 1: навч. посіб.* – Дніпропетровськ: НМетаАУ, 2011. – 71 с.
3. Грицюк Е. О. *Економіка підприємства: навч. посіб.* – К. : Дакор, 2009. – 304 с.
4. Балабанов И. Т. *Инновационный менеджмент.* - спб: Питер, 2001. – 304 с.
5. Бабій С. *Інтелектуальне забезпечення процесів управління підприємством:* [текст] / С. Бабій // *Економічний аналіз: збірник наук. праць кафедри економічного аналізу.* – Тернопіль: ТНЕУ, 2011. – С. 39–43.
6. Бабій П. С. *Соціальна відповідальність інтелектуального бізнесу [Текст]* / П. С. Бабій, С. В. Бабій // *Збірник статей учасників Двадцять четвертої міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний потенціал світової науки – ХХІ сторіччя»* – Т. 2. – Запоріжжя: Вид-тво ПГА, 2014. – 64 с.

УДК: 338.46:658.115.31

Саранюк Антоніна

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Житлово-комунальне господарство являє собою сферу, метою функціонування якої є забезпечення умов і належного рівня добробуту населення та функціонування міст, надання якісних послуг. Даний комплекс має складні технології, власні виробничі потужності, мережі інженерних споруд та комунікацій, які перебувають під впливом ринкових відносин та є об'єктом соціального значення. На сучасному етапі підприємства житлово-комунального господарства характеризуються нестабільними тенденціями, які пов'язані зі зношеністю мереж, основних засобів, недостатністю фінансування з боку держави.

Розмір дебіторської заборгованості є важливим моментом діяльності підприємств будь-якої форми власності і вимагає особливої уваги з боку керівників та економістів, адже має безпосередній вплив на фінансовий стан суб'єкта господарювання. У сучасних умовах функціонування підприємств житлово-комунальної галузі дебіторська заборгованість займає значну частку в структурі оборотних коштів, що потребує ефективного управління з метою вчасного надходження грошових коштів та загального підвищення ефективності використання оборотних коштів. Важливим є питання управління заборгованістю як на стадії її формування, так і на стадії інкасації, у зв'язку з цим актуальним є розробка комплексного механізму управління дебіторською заборгованістю на підприємствах галузі.

У статті розглянуто особливості дебіторської заборгованості підприємств житлово-комунального господарства України. Зокрема розкрито сутність дебіторської заборгованості,